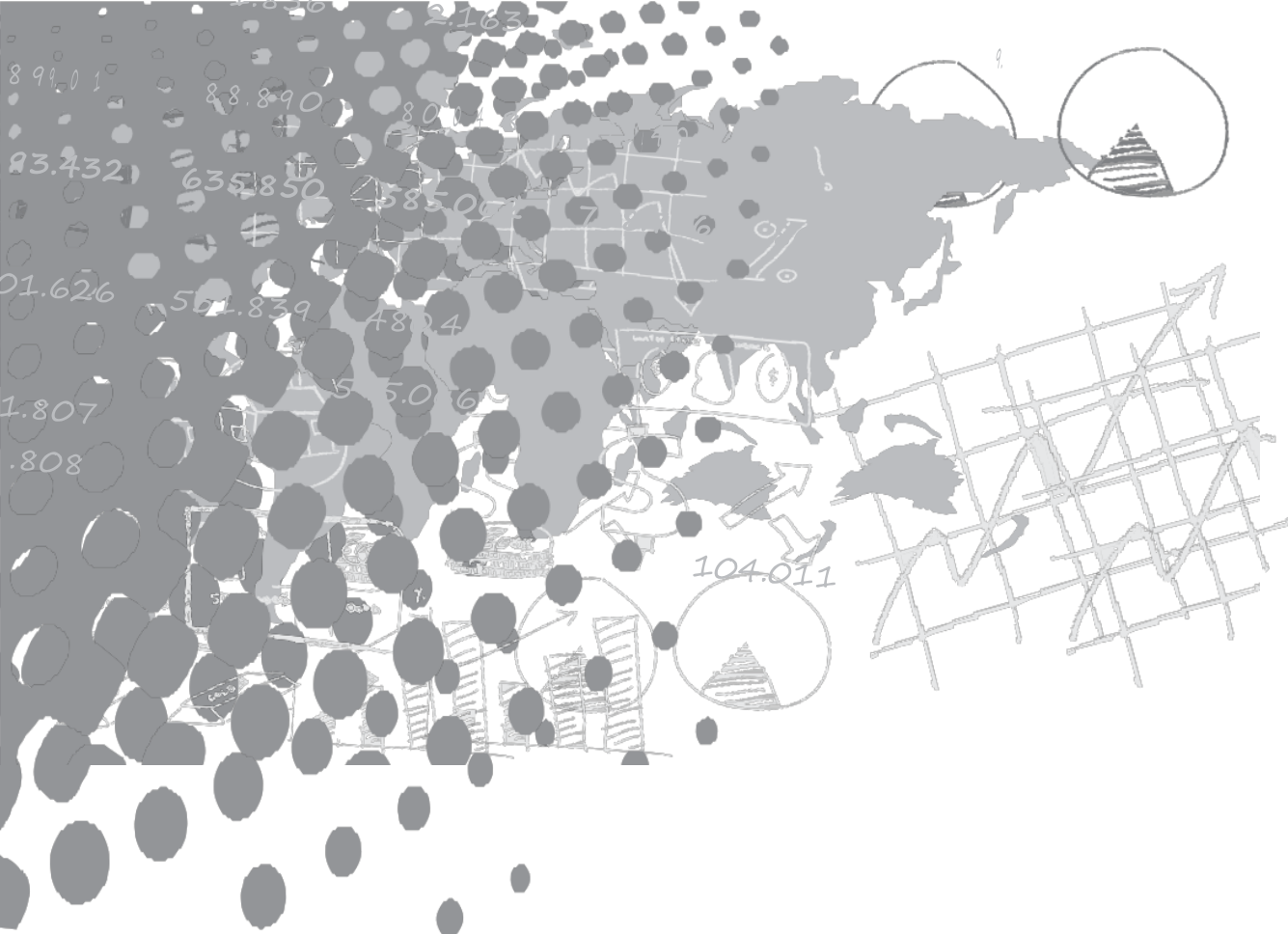

IZVJEŠTAJ O KVALITETU ZA STATISTIČKO ISTRAŽIVANJE

STRUKTURNE POSLOVNE STATISTIKE

ZA 2022.

Izveštaj pripremila: Bojana Cicović
Datum: april 2025.

Zelenih beretki 71000 Sarajevo

Telefon: (033) 22 06 26; telefaks: (033) 22 06 26; e-mail: bhas@bhas.gov.ba; www.bhas.gov.ba

SADRŽAJ

1.	STATISTIČKI PROCES I NJEGOVI REZULTATI	5
1.1	Namjena istraživanja	5
1.2	Pravni osnov i odgovornost statističkih institucija	5
1.3	Korištene klasifikacije	5
1.4	Izveštajna jedinica	5
1.5	Statistička jedinica posmatranja	5
1.6	Pokrivenost i obuhvat	5
1.7	Statistički koncepti i definicije	6
2.	RELEVANTNOST	6
2.1	Korisnici podataka statističkog istraživanja	6
2.1.1	Ključni korisnici podataka iz statističkog istraživanja	6
2.1.2	Procjena korisničkih potreba	7
2.1.3	Mjerenje percepcije i zadovoljstva korisnika	7
2.2	Potpunost podataka	7
2.2.1	<u>Indikator kvaliteta i učinka - Stopa kompletnosti podataka (R1)</u>	7
3.	TAČNOST I POUZDANOST PROCJENE	7
3.1	Greška uzorkovanja	7
3.1.1	<u>Indikator kvaliteta i učinka – Greška uzorkovanja (A1)</u>	7
3.1.2	Aktivnosti za smanjenje grešaka uzorkovanja	7
3.2	Neuzoračke greške	8
3.2.1	Neuzoračke greške - Greške obuhvata	8
3.2.1.1	<u>Indikator kvaliteta i učinka - Stopa prekomjernog obuhvata (A2)</u>	8
3.2.1.2	<u>Indikator kvaliteta i učinka – Udio zajedničkih jedinica (A3)</u>	8
3.2.1.3	Greška nedovoljnog obuhvata	8
3.2.1.4	Mjere za smanjenje grešaka obuhvata	8
3.2.2	Neuzoračke greške - Greške mjerenja	8
3.2.2.1	Razlozi za nastanak grešaka mjerenja	8
3.2.2.2	Mjere za smanjenje broja grešaka mjerenja	9
3.2.3	Neuzoračke greške - Greške neodgovora	9
3.2.3.1	<u>Indikator kvaliteta i učinka-Stopa neodgovora jedinice (A4)</u>	9
3.2.3.2	<u>Indikator kvaliteta i učinka - Stopa neodgovora varijable (A5)</u>	9
3.2.3.3	Postupci u slučaju neodgovora	9
3.2.3.4	Postupci za smanjenje stope neodgovora	9
3.2.4	Imputacija	10
3.2.4.1	<u>Indikator kvaliteta i učinka - Stopa imputiranih podataka (A7)</u>	10
3.2.5	Revizije	10
3.2.5.1	<u>Indikator kvaliteta i učinka-Prosjечna veličina revizije podataka (A6)</u>	10
4.	PRAVOVREMENOST I TAČNOST OBJAVE	10
4.1	Pravovremenost objave	10

4.1.1	<u>Indikator kvaliteta i učinka - Pravovremenost objave prvih rezultata (TP1)</u>	10
4.1.2	<u>Indikator kvaliteta i učinka - Pravovremenost objave konačnih rezultata (TP2)</u>	10
4.2	Tačnost objave	10
4.2.1	<u>Indikator kvaliteta i učinka –Tačnost objave (TP3)</u>	10
4.3	Razlozi za veća kašnjenja i mjere za poboljšanje pravovremenosti i tačnosti	11
5.	USKLAĐENOST I UPOREDIVOST	11
5.1	Usklađenost	11
5.1.1	<u>Indikator kvaliteta i učinka - Skladnost sa rezultatima iz referentnog izvora (CH1)</u>	11
5.1.2	Razlozi za veća odstupanja	11
5.2	Uporedivost	11
5.2.1	<u>Indikator kvaliteta i učinka – Nepodudarnost uporedivih statistika (CC1)</u>	11
5.2.2.	<u>Indikator kvaliteta i učinka - Dužina uporedivih vremenskih serija (CC2)</u>	11
5.2.3	Prekidi u vremenskim serijama	12
5.3	Geografska uporedivost	12
5.3.1	Uporedivost s ostalim članicama evropskog statističkog sistema	12
6.	DOSTUPNOST I RAZUMLJIVOST, DISEMINACIJSKI FORMAT	12
6.1	Saopćenja u kojima se objavljuju podaci	12
6.2	Publikacije u kojima se objavljuju podaci	12
6.3	Online baza podataka	13
6.4	Pristup mikropodacima	13
6.5	Dostupnost metodološke dokumentacije	13
6.6	Mjere za poboljšanje razumljivosti diseminiranih rezultata	13
6.7	<u>Indikator kvaliteta i učinka - Korištenje (konsultovanje) setova podataka (AC1)</u>	13
6.8	<u>Indikator kvaliteta i učinka – Meta podaci konsultacije (AC2)</u>	13
6.9	<u>Indikator kvaliteta i učinka – Stopa kompletnosti meta podataka (AC3)</u>	13
7.	TROŠKOVI ISTRAŽIVANJA I OPTEREĆENOST DAVALACA PODATAKA	14
7.1	Troškovi provođenja statističkog istraživanja	14
7.2	Opterećenost davalaca podataka	14
7.3	Mjere za smanjivanje troškova i opterećenosti	14
8.	POVJERLJIVOST	14
8.1	Povjerljivost – politika	14
8.2	Povjerljivost – postupanje sa podacima	14
9.	STATISTIČKA OBRADA	15
9.1	Izvor podataka	15
9.2	Učestalost prikupljanja podataka	15
9.3	Prikupljanje podataka	15
9.4	Validacija podataka	15
9.5	Kompilacija podataka	16
9.6	Prilagođavanja	16
9.6.1	Sezonsko prilagođavanje	16

1. STATISTIČKI PROCES I NJEGOVI REZULTATI

1.1 Namjena istraživanja

Cilj strukturnih poslovnih statistika (SPS) je praćenje poslovanja tržišnih proizvođača i osiguravanje podataka u skladu s evropskim standardima. Podaci strukturnih poslovnih statistika se koriste za analizu strukture poslovnih subjekata po djelatnostima (vrijednost proizvodnje, dodana vrijednost, zaposlenost itd.), analizu faktora korištenih u procesu proizvodnje (broj zaposlenih, sredstva zaposlenih, investicije itd.), analizu nacionalnog i regionalnog razvoja. Također, podaci strukturnih poslovnih statistika predstavljaju značajne inpute za obračun agregata u nacionalnim računima i obračun pondera za izračunavanje indeksa u kratkoročnim statistikama.

1.2 Pravni osnov i odgovornost statističkih institucija

Pravna osnova za provođenje strukturnih poslovnih statistika su Četverogodišnji program statističkih aktivnosti Bosne i Hercegovine, Godišnji plan rada Agencije za statistiku koji se donose na osnovu Zakona o statistici BiH ("Službeni glasnik BiH" br. 26/04 i 42/04), zakona o statistici entitetskih zavoda, njihovih planova i programa. U Evropskoj uniji strukturne poslovne statistike su regulisane osnovnom EU Uredbom za poslovne statistike 2019/2152 i Uredbom za implementaciju 2020/1197.

1.3 Korištene klasifikacije

Rezultati strukturnih poslovnih statistika iskazuju se prema Klasifikaciji djelatnosti - KD BiH 2010 koja je u potpunosti usklađena sa EU klasifikacijom djelatnosti NACE Rev.2.

1.4 Izveštajna jedinica

Izveštajna jedinica za istraživanje koje se provodi za preduzeća sa 20 i više zaposlenih je preduzeće (pravne osobe), a za preduzetnike (fizičke osobe) varijable se procjenjuju.

1.5 Statistička jedinica posmatranja

Jedinice posmatranja su aktivna preduzeća i preduzetnici iz nefinansijske poslovne ekonomije.

1.6 Pokrivenost i obuhvat

Obuhvaćena su aktivna tržišna preduzeća i preduzetnici iz Statističkog poslovnog registra (SPR-a) koji su, prema glavnoj djelatnosti, svrstani u slijedeća područja djelatnosti: B – Vađenje ruda i kamena, C – Prerađivačka industrija, D – Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija, E – Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom, te djelatnosti sanacije okoliša, F - Građevinarstvo, G – Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala, H – Prijevoz i skladištenje, I – Djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (Hotelijerstvo i Ugostiteljstvo), J – Informacije i

komunikacije, L – Poslovanje nekretninama, M – Stručne, naučne i tehničke djelatnosti, N – Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti, P – Obrazovanje (privatni sektor), Q – Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne zaštite (privatni sektor), R – Umjetnost, rekreacija i zabava (privatni sektor) i S – Ostale uslužne djelatnosti, osim 94 – Djelatnosti članskih organizacija.

1.7 Statistički koncepti i definicije

Koncepti i definicije koji se primjenjuju u strukturnim poslovnim statistikama u potpunosti su usklađeni s konceptima i definicijama koji se primjenjuju u EU, Uredba za poslovne statistike 2019/2152 i Uredba za implementaciju 2020/1197.

Broj preduzeća obuhvata sva preduzeća koja se bave tržišnom proizvodnjom i koja su registrovana u Statističkom poslovnim registru u populaciju koja je predmet posmatranja. Uključuju se samo aktivne jedinice, preduzeća koja su ostvarila promet ili imaju zaposlene u bilo kojem vremenskom periodu tokom referentne godine. Isključuju se sva privremeno neaktivna (mirujuća) ili stvarno neaktivna preduzeća.

Broj preduzetnika obuhvata sve aktivne preduzetnike koji se bave tržišnom proizvodnjom i koji su registrovani u Statističkom poslovnim registru tj. preduzetnici koji su imali podatak o zaposlenim na osnovu podataka iz Jedinstvenog sistema registracije, kontrole i naplate doprinosa.

Broj zaposlenih osoba se definiše kao ukupan broj osoba koje rade u jedinici posmatranja (uključujući vlasnike koji rade, partnere koji redovno rade u jedinici i neplaćene članove porodice koji redovno rade u jedinici), kao i osobe koje rade izvan jedinice kojoj pripadaju i koja ih plaća (npr. trgovački predstavnici, dostavljači, timovi za popravke i održavanje).

Promet obuhvata obračunate prihode od prodaje proizvoda, roba i usluga od strane jedinice posmatranja trećim stranama tokom referentnog perioda, bez PDV-a i sličnih odbitnih poreza. Isključeni su popusti pri prodaji, sniženja cijena, vrijednost vraćene robe, kao i subvencije dobijene od države, ostali, finansijski i vanredni prihodi.

Dodana vrijednost po faktorskim troškovima je bruto dohodak iz poslovnih aktivnosti nakon njegovog prilagođavanja za operativne subvencije i indirektni porezi.

Troškovi zaposlenika su ukupne nadoknade, u novcu ili naturi, plaćene od strane poslodavca zaposleniku (redovnim ili privremenim zaposlenicima, kao i radnicima koji rade kod kuće) u zamjenu za izvršeni rad od strane zaposlenika tokom referentnog perioda.

2. RELEVANTNOST

2.1 Korisnici podataka statističkog istraživanja

2.1.1 Ključni korisnici podataka iz statističkog istraživanja

Ključni korisnici podataka strukturnih poslovnih statistika su:

Vanjski korisnici: Eurostat, ministarstva i tijela uprave, istraživači, novinari, poslovni subjekti i međunarodne institucije;

Interni korisnici: Statistički poslovni registar, kratkoročne poslovne statistike.

2.1.2 Procjena korisničkih potreba

Na osnovu podataka strukturnih poslovnih statistika vrši se analiza poslovanja preduzeća i preduzetnika, analiza faktora korištenih u procesu proizvodnje kao i analiza konkurentnosti i razvoja.

2.1.3 Mjerenje percepcije i zadovoljstva korisnika

Ne provodi se posebno istraživanje o zadovoljstvu korisnika podacima strukturnih poslovnih statistika. Agencija za statistiku je provela Istraživanje o zadovoljstvu korisnika svih statističkih podataka. Rezultati Ankete o zadovoljstvu korisnika dostupni su na web stranici: <https://bhas.gov.ba>

2.2 Kompletnost podataka

2.2.1 Stopa kompletnosti podataka (R1)

Stopa kompletnosti podataka strukturnih poslovnih statistika iznosi 100%. Podaci dobijeni strukturnim poslovnim statistikama omogućavaju izračunavanje svih varijabli koje se zahtjevaju EU Uredbom 2019/2152.

3. TAČNOST I POUZDANOST PROCJENE

3.1 Greška uzorkovanja

Podaci za kompilaciju strukturnih poslovnih varijabli i indikatora su prikupljeni statističkim istraživanjem „Godišnje strukturno poslovno statističko istraživanje za preduzeća“ sa 20 i više zaposlenih, a za ostala aktivna preduzeća podaci su preuzeti iz administrativnih izvora podataka entiteta i Brčko distrikta. Varijable za preduzetnike su procijenjene na osnovu podataka o zaposlenosti za preduzetnike koji su uzeti iz Statističkog poslovnog registra i strukturnih poslovnih podataka za preduzeća.

3.1.1 Greška uzorkovanja (A1)

Greške uzorkovanja nije moguće izračunati jer se proizvodnja strukturnih poslovnih statistika ne zasniva na slučajnom uzorku.

3.1.2 Aktivnosti za smanjenje grešaka uzorkovanja

Ovaj indikator nije primjenjiv.

3.2 Neuzoračke greške

3.2.1 Neuzoračke greške - Greške obuhvata

Greška obuhvata (ili greška okvira) nastaje zbog razlika između populacije koja je obuhvaćena okvirom i ciljne populacije.

3.2.1.1 Stopa prekomjernog obuhvata (A2)

Stopa prekomjernog obuhvata se javlja u situaciji kada su u okvir uključena preduzeća koja prema metodologiji nisu predmet posmatranja strukturnih poslovnih statistika. Okvir strukturnih poslovnih statistika se bazira na Statističkom poslovnom registru koji sadrži podatke o pretežnoj djelatnosti za referentnu godinu, tako da je ova pojava rijetka. Sa aspekta aktivnosti preduzeća, greške obuhvata se pojavljuju ako se istraživanjem obuhvate preduzeća za koja se naknadno utvrdi da nisu bila aktivna.

3.2.1.2 Udio zajedničkih jedinica (A3)

Za proizvodnju strukturnih poslovnih statistika, kombinuju se podaci iz tri izvora: istraživanje za preduzeća sa 20 i više zaposlenih, administrativni izvori podataka za ostala preduzeća te procjena podataka za preduzetnike. Podaci za svaku jedinicu su dobijeni samo na osnovu jednog izvora tj. ne postoje zajedničke jedinice koje su uključene u više izvora.

3.2.1.3 Greška nedovoljnog obuhvata

Nedovoljni obuhvat se javlja u slučajevima kada jedinica nije uključena u okvir iako po metodologiji pripada okviru za strukturne poslovne statistike. Rijetko se događa da je preduzeće bilo aktivno u referentnoj godini, a da nije predalo finansijski izvještaj.

3.2.1.4 Mjere za smanjenje grešaka obuhvata

Osnovne mjere za smanjenje grešaka obuhvata podrazumijevaju redovno ažuriranje Statističkog poslovnog registra.

3.2.2 Neuzoračke greške - Greške mjerenja

U aplikaciju za unos podataka iz istraživanja za preduzeća sa 20 i više zaposlenih, ugrađen je set kontrola kojima se provjerava kompletnost, tačnost i logičnost podataka na nivou osnovnog subjekta. Podaci dobijeni iz administrativnih izvora podataka se također kontrolišu putem logičnih i računskih kontrola.

3.2.2.1 Razlozi za nastanak grešaka mjerenja

Najčešći razlozi za nastanak grešaka mjerenja su:

- Nedovoljna stručnost osobe koja popunjava upitnik;
- Osoba, koja popunjava upitnik, nije dovoljno pažljivo pročitala uputstvo za popunjavanje;

- Slučajne greške prilikom upisavanja podataka.

3.2.2.2 Mjere za smanjenje broja grešaka mjerenja

Ukoliko se primjenom računskih i logičkih kontrola otkriju greške na podacima koji dolaze iz oba izvora tj. iz istraživanja i iz administrativnih izvora podataka, greške se koriguju kontaktom sa izvještajnom jedinicom ili koristeći druga statistička istraživanja. Nakon toga se obavlja statistička analiza varijabli i indikatora kroz koju se utvrđuju ekstremne vrijednosti (vanjske vrijednosti) koje se listaju i provjeravaju.

Najznačajniji instrument za smanjenje grešaka na podacima koji dolaze iz istraživanja su precizna i razumljiva metodološka objašnjenja. Iz tog razloga, svakoj izvještajnoj jedinici se šalje Uputstvo za popunjavanje upitnika koje detaljno opisuje način popunjavanja upitnika. U slučaju ako su potrebna dodatna objašnjenja, u pismu izvještajnoj jedinici su navedeni kontakt podaci osobe zadužene za istraživanje koju svaka izvještajna jedinica može kontaktirati.

3.2.3 Neuzoračke greške – Greške neodgovora

3.2.3.1 Stopa neodgovora izvještajne jedinice (A4)

Stopa neodgovora izvještajnih jedinica koje dolaze iz istraživanja za preduzeća sa 20 i više zaposlenih iznosi 19,6%. Tokom obrade podataka, ova stopa se koriguje tako što se za preduzeća koja su bila u istraživanju a nisu odgovorila, podaci preuzimaju iz administrativnih izvora podataka.

3.2.3.2 Stopa neodgovora varijable (A5)

Ne raspolaze se informacijama koje omogućavaju izračunavanje ove stope.

3.2.3.3 Postupci u slučaju neodgovora

Ukoliko nedostaju odgovori na pojedina pitanja za izvještajne jedinice koje su uključene u istraživanje, uspostavlja se ponovni kontakt s izvještajnom jedinicom i po potrebi dopunjavaju nedostajuće vrijednosti. Ukoliko se ne uspostavi kontakt sa izvještajnom jedinicom, podaci se koriguju na osnovu podataka iz godišnjih finansijskih izvještaja, podataka za prethodnu godinu ili drugih statističkih istraživanja. U slučaju da nedostaje kompletan izvještaj, podaci se preuzimaju iz administrativnih izvora podataka. Na podacima koji dolaze iz administrativnih izvora podataka vrši se editovanje podataka.

3.2.3.4 Postupci za smanjenje stope neodgovora

Da bi se smanjila stopa neodgovora za dio preduzeća koja dolaze iz istraživanja, preduzeća se kontaktiraju telefonskim putem, vrši se ponovno slanje upitnika putem elektronske pošte.

3.2.4 Imputacije

3.2.4.1 Stopa imputiranih podataka (A7)

Ne raspolaže se informacijama koje omogućavaju izračunavanje ove stope.

3.2.5 Revizije

3.2.5.1 Prosječna veličina revizije podataka (A6)

Podaci strukturnih poslovnih statistika se objavljuju dva puta godišnje u vidu preliminarnih i konačnih podataka. Ne provodi se revizija konačnih podataka.

4. PRAVOVREMENOST I TAČNOST OBJAVE

4.1 Pravovremenost objave

4.1.1 Pravovremenost objave prvih rezultata (TP1)

Referentni period	1.1.-31.12.2022.
Datum objave preliminarnih rezultata	20.11.2023.
Vremenski razmak (broj mjeseci)	T + 11

Pravovremenost objave preliminarnih rezultata iznosi T+11 mjeseci.

4.1.2 Pravovremenost objave konačnih rezultata (TP2)

Referentni period	1.1.-31.12.2022.
Datum objave konačnih rezultata	28.6.2024.
Vremenski razmak (broj mjeseci)	T + 18

Pravovremenost objave konačnih rezultata iznosi T+18 mjeseci.

4.2 Tačnost objave

4.2.1 Tačnost objave (TP3)

Ovaj indikator se računa i prikazuje na dva načina - odnosno sa aspekta primjene za proizvođače statistika ili za korisnike statistika.

Indikator za proizvođače statistike

Referentni period	1.1.-31.12.2022.
Najavljeni datum objave	28.6.2024.
Stvarni datum objave	28.6.2024.
Vremenski razmak (dana)	T+0

Tačnost objave iznosi T + 0 dana.

Indikator za korisnike statistike

Stopa tačnosti objave podataka za strukturne poslovne statistike iznosi 100 %.

4.3 Razlozi za veća kašnjenja i mjere za poboljšanje pravovremenosti i tačnosti objave

Konačni rezultati su objavljeni pravovremeno. Nije bilo kašnjenja između najavljenog i stvarnog datuma objave.

5. USKLAĐENOST I UPOREDIVOST

5.1 Usklađenost

5.1.1 Skladnost izvora podataka (CH1)

Podaci strukturnih poslovnih statistika se porede sa podacima iz drugih statistika, kao što su podaci iz nacionalnih računa, PRODCOM statistike, statistike zaposlenosti itd.

5.1.2 Razlozi za veća odstupanja

Potpuna uporedivost nije moguća zbog različitih definicija pojedinih varijabli, dodana vrijednost po cijenama faktora u SPS-u a u nacionalnim računima po baznim cijenama, različitog obuhvata djelatnosti (SPS obuhvata tržišne proizvođače), uključivanje sive ekonomije i prilagođavanje za potrebe nacionalnih računa, različitih izvora podataka.

5.2 Uporedivost

5.2.1 Nepodudarnost uporedivih statistika (CC1)

Ovaj indikator nije primjenjiv u strukturnim poslovnim statistikama.

5.2.2 Dužina uporedivih vremenskih serija (CC2)

Strukturne poslovne statistike za Bosnu i Hercegovinu se redovno proizvode od 2010. godine. Obuhvat je proširen 2012. godine na sva područja nefinansijske poslovne ekonomije. Od 2014.

referentne godine podaci za preduzetnike su uključeni u strukturne varijable i indikatore. Metod proizvodnje SPS je promijenjen za referentnu 2017. godinu i proširen je obuhvat na privatna preduzeća i preduzetnike iz područja R „Umjetnost, zabava i rekreacija“. Dužina uporedivih vremenskih serija iznosi 6 godine.

$$CC2 = (2022. - 2017.) + 1$$
$$CC2 = 6 \text{ godina}$$

5.2.3 Prekidi u vremenskim serijama

Podaci strukturnih poslovnih statistika nisu uporedivi tokom godina zbog proširivanja obuhvata djelatnosti, uključivanja preduzetnika i promjene metoda proizvodnje podataka. Podaci za 2012. i 2013. godinu nisu uporedivi sa podacima za 2010. i 2011. godinu zbog razlike u obuhvatu djelatnosti. Prekid u vremenskim serijama se dogodio 2014. godine uključivanjem preduzetnika i 2017. godine kada je promijenjen metod proizvodnje podataka i proširen obuhvat na područje djelatnosti R.

5.3 Geografska uporedivost

5.3.1 Uporedivost s ostalim članicama evropskog statističkog sistema

Strukturne poslovne statistike za Bosnu i Hercegovinu se proizvode uz primjenu iste metodologije, definicija varijabli i indikatora koje su usklađene sa EU što stvara mogućnost poređenja SPS podataka sa podacima drugih zemalja.

6. DOSTUPNOST I RAZUMLJIVOST, DISIMINACIJSKI FORMAT

6.1 Saopćenja u kojima se objavljuju podaci

Preliminarni rezultati strukturnih poslovnih statistika se objavljuju u godišnjem saopćenju koje je dostupno na internet stranici Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine www.bhas.gov.ba pod nazivom Strukturne poslovne statistike – preliminarni rezultati za 2022. (https://bhas.gov.ba/data/Publikacije/Saopstenja/2023/SBS_01_2022_Y1_1_BS.pdf)

U saopćenju su prikazani osnovni rezultati poslovanja preduzeća i preduzetnika, varijable i indikatori prema području KD BiH 2010 (NACE Rev. 2) i prema veličini preduzeća i preduzetnika. Rezultati se objavljuju u tabelama i grafovima iskazani u apsolutnim vrijednostima, stopama i strukturama.

6.2 Publikacije u kojima se objavljuju podaci

Konačni rezultati strukturnih poslovnih statistika se objavljuju u godišnjem biltenu koji je dostupan na internet stranici Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine www.bhas.gov.ba pod nazivom Strukturne poslovne statistike – tematski bilten (https://bhas.gov.ba/data/Publikacije/Bilteni/2024/SBS_00_2022_TB_1_BS.pdf)

U tematskom biltenu su prikazani osnovni rezultati poslovanja preduzeća i preduzetnika, varijable i indikatori prema području i oblasti KD BiH 2010 (NACE Rev. 2) i prema veličini preduzeća i preduzetnika. Rezultati se objavljuju u tabelama i grafikonima iskazani u apsolutnim

vrijednostima, stopama i strukturama. Tematski bilten sadrži i uporedni pregled rezultata strukturnih poslovnih statistika za tri posljednje godine. U publikaciji „Bosna i Hercegovina u brojevima“ prikazani su rezultati strukturnih poslovnih statistika.

6.3 Online baza podataka

Online baza podataka je dostupna u Excel-u

https://bhas.gov.ba/data/Publikacije/VremenskeSerije/SBS_01.xlsx

6.4 Pristup mikropodacima

Nisu dostupni mikropodaci.

6.5 Dostupnost metodološke dokumentacije

Metodološka objašnjenja kao i definicije varijabli i indikatora su sastavni dio saopćenja i tematskog biltena. Detaljnije informacije o strukturnim poslovnim statistikama se mogu naći u metodološkom dokumentu koji je dostupan na stranici Agencije za statistiku BiH na slijedećem linku: http://bhas.gov.ba/data/Publikacije/Metodologije/SBS_00_2017_MD_0_BS.pdf

6.6 Mjere za poboljšanje razumljivosti diseminiranih rezultata

Podaci su jasno prikazani.

6.7 Korištenje (konsultovanje) setova podataka (AC1)

Ne raspolaže se informacije o broju korisničkih konsultacija u 2022.

6.8 Meta podaci konsultacije (AC2)

Ne raspolaže se informacije o broju konsultacija meta podataka u 2022.

6.9 Stopa kompletnosti meta podataka (AC3)

Stopa kompletnosti meta podataka iznosi 100%.

7. TROŠKOVI ISTRAŽIVANJA I OPTEREĆENOST DAVALACA PODATAKA

7.1 Troškovi provođenja statističkog istraživanja

Broj utrošenih sati rada	6.508 h
Materijalni troškovi (štampanje i slanje obrazaca na teren)	5.157 KM
Godišnji broj obrazaca koji se dostavljaju izvještajnim jedinicama	3.967

7.2 Opterećenost davalaca podataka

Broj izvještajnih jedinica koje su ispunile obrazac	3.189
Vrijeme potrebno za popunjavanje jednog obrasca (sati)	1,0 h
Ukupno upotrebljeno vrijeme (sati)	3.189 h

7.3 Mjere za smanjivanje troškova i opterećenosti

U cilju racionalizacije proizvodnje strukturnih poslovnih statistika i smanjenja opterećenosti izvještajnih jedinica, od 2017. godine koriste se dostupni administrativni i drugi izvori podataka entiteta i Brčko distrikta za preduzeća sa manje od 20 zaposlenih. Promjena metoda proizvodnje je dovela do smanjivanja troškova proizvodnje kao i opterećenosti izvještajnih jedinica.

8. POVJERLJIVOST

8.1 Povjerljivost - politika

Povjerljivost statističkih podataka je uređena zakonom, a osoblje koje provodi statističko istraživanje ima po istom pravnom osnovu obavezu zaštite povjerljivosti. Zakon o statistici BiH (Sl. Glasnik BiH 26/04 i 42/04 - Poglavlje XI. - član 23.-29.) utvrđuje princip poverljivosti kao jedan od glavnih principa. Agencija za statistiku BiH distribuira statistike u skladu sa statističkim načelima Kodeksa prakse evropske statistike, a posebno s načelom statističke povjerljivosti.

8.2 Povjerljivost – postupanje sa podacima

Dokument "Pravila o zaštiti statističkih podataka u Agenciji za statistiku" navodi postupke za osiguranje povjerljivosti tokom prikupljanja, obrade i diseminacije - uključujući protokole za osiguranje pristupa pojedinim podacima, pravila za definisanje povjerljivih ćelija u izlaznim tabelama i postupke za otkrivanje i sprečavanje naknadnog otkrivanja, kao i pristupa mikropodacima u istraživačke svrhe. Potpisivanjem Memoranduma o razumijevanju sa Agencijom za statistiku Bosne i Hercegovine, korisnici podataka koji imaju pristup pojedinačnim

podacima dužni su: tretirati pojedinačne anonimne podatke kao povjerljive u skladu sa pravilima, propise i procedure, osigurati odgovarajuću zaštitu pojedinačnih podataka u skladu sa pravilima, propisima i procedurama, štititi prijenos mikropodataka i uništiti medij na kojima se podaci nalaze, kao i prateću dokumentaciju, pet dana nakon objavljivanja rezultata.

Povjerljivost statističkih podataka je propisana Zakonom o statistici BiH (podaci su povjerljivi ako obuhvataju manje od 3 jedinice posmatranja ili ako jedna jedinica učestvuje u agregatu sa 85% i više). Priručnikom za strukturne poslovne statistike definisana je primarna i sekundarna povjerljivost. Oznaka A se koristi ako podaci obuhvataju manje od tri jedinice, a oznaka B je oznaka za jedno preduzeće sa najvećim učešćem. Sekundarna povjerljivost (oznaka D) proizlazi iz hijerarhijske strukture klasifikacija koje se koriste, kao i kombinacijom podataka po raznim klasifikacijama.

9. STATISTIČKA OBRADA

9.1 Izvor podataka

Strukturni poslovni pokazatelji poslovanja preduzeća i preduzetnika su rezultat kombinacije više izvora podataka i to: istraživanje za preduzeća sa 20 i više zaposlenih, a za ostala preduzeća podaci se preuzimaju iz administrativnih izvora podataka entiteta i Brčko distrikta. Podaci za preduzetnike se procjenjuju.

9.2 Učestalost prikupljanja podataka

Podaci strukturnih poslovnih statistika se prikupljaju u godišnjoj periodici.

9.3 Prikupljanje podataka

Za preduzeća sa 20 i više zaposlenih podaci se prikupljaju putem upitnika „Godišnje strukturno poslovno statističko istraživanje za preduzeća“. U RS-u podaci se prikupljaju putem web upitnika. Kreiran je detaljni upitnik za preduzeća sa 20 i više zaposlenih u zavisnosti od djelatnosti koju preduzeće obavlja. U godišnjem istraživanju za strukturne poslovne statistike koristi se četiri glavna upitnika. Osim glavnih upitnika, kreirani su i dopunski upitnici za područje industrije i građevinarstva putem kojih se prikupljaju podaci za jedinice po vrsti djelatnosti. Administrativni izvori podataka koji se preuzimaju za potrebe izračuna SPS varijabli su sljedeći:

- Finansijski izvještaji (Bilans uspjeha i Bilans stanja),
- Godišnji izvještaj o investicijama za SPS varijable o investicijama.

9.4 Validacija podataka

Unos, kontrolu i uređivanje podataka obavljaju entitetske statističke institucije i podružnica Agencije u Brčko distriktu.

U aplikaciju za unos podataka iz istraživanja koja je jedinstvena za sve tri statističke institucije ugrađen je set kontrola kojima se provjerava kompletnost, tačnost i logičnost podataka na nivou izvještajne jedinice. Greške se koriguju kontaktom sa izvještajnom jedinicom ili koristeći neki drugi izvor. Nakon toga se obavlja statistička analiza varijabli i indikatora kroz koju se utvrđuju

ekstremne vrijednosti (vanjske vrijednosti) koje se listaju i provjeravaju. Za utvrđivanje outliera koriste se sljedeći indikatori: promet po zaposlenoj osobi, dodana vrijednost po zaposlenoj osobi, troškovi rada po zaposleniku, učešće bruto operativnog viška u prometu i učešće dodane vrijednosti u vrijednosti proizvodnje. Administrativni podaci se kontrolišu putem logičkih i računskih kontrola. Nakon toga se vrši editovanje podataka. Također, prije slanja podataka Eurostatu vrši se validacija podataka unutar serije, u vremenu i među serijama podataka s ciljem otkrivanja nekonzistentnih podataka koristeći EDAMIS Acceptance aplikaciju.

9.5 Kompilacija podataka

Varijable za preduzeća sa 20 i više zaposlenih izračunate su na osnovu podataka prikupljenih SPS istraživanjem, a za ostala preduzeća su izračunate na osnovu podataka iz administrativnih izvora podataka entiteta i BD. Primijenjene su posebne formule za izračun SPS varijabli zavisno od izvora podataka.

Varijable o investicijama za sva preduzeća su izračunate na osnovu podataka iz istraživanja „Godišnji izveštaj o investicijama“.

Varijable za preduzetnike su procijenjene na osnovu podataka o zaposlenosti za preduzetnike koji su uzeti iz Statističkog poslovnog registra i strukturnih poslovnih podataka za preduzeća.

Procjena varijabli za preduzetnike je urađena metodom regresije i korelacije. Korištena su dva koeficijenta i to jedan koeficijent broja zaposlenih i drugi koeficijent broja zaposlenika. Koeficijenti su se računali na nivou grane i po klasama zaposlenih. Varijable za preduzetnike su izračunate množenjem dobijenih koeficijenata sa varijablama preduzeća na nivou grane i po klasama zaposlenih. Koeficijent broja zaposlenika se koristio za procjenu troškova zaposlenika a za ostale varijable korišten je koeficijent broja zaposlenih.

Varijable za preduzetnike se dodaju varijablama preduzeća i na taj način se dolazi do strukturnih poslovnih pokazatelja poslovanja preduzeća i preduzetnika.

9.6 Prilagođavanja

Ne vrši se prilagođavanje u strukturnim poslovnim statistikama.

9.6.1 Sezonsko prilagođavanje

Ne primjenjuje se sezonsko prilagođavanje u strukturnim poslovnim statistikama.